

Ελευθέριος Π. Αλεξιάκης

Δρ. Εθνολόγος, Λαογράφος, Κοινωνικός Ανθρωπολόγος

## Εγκαταστάσεις αλλοεθνών και ετεροδόξων στη Λαυρεωτική (1980-2000)

### *Οι ξένοι στη Λαυρεωτική. Πρώτες εγκαταστάσεις (1870-1980)*

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ Λαυρίου και της ευρύτερης Λαυρεωτικής ξεκινάει με την εγκατάσταση ξένων, για την ακρίβεια αλλοεθνών, οι οποίοι και ενεργοποίησαν τη βιομηχανική ανάπτυξη της πόλης, είτε με κεφάλαια είτε με τις τεχνολογικές τους γνώσεις.

Χωρίς να θέλω να εισέλθω στις λεπτομέρειες της ίδρυσης του Λαυρίου το 1865-1870, γιατί αυτά έχουν πολλάκις γραφτεί και αναλυθεί, θα ήθελα να επισημάνω ότι το νεότερο Λαύρειο ξεκίνησε από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που έδειξαν ξένοι κεφαλαιούχοι γαλλικής ή παλικής καταγωγής για επενδύσεις. Αναφέρω πρώτο τον θεωρούμενο και ιδρυτή του Λαυρίου Ιωάννη Βατίστα Σερπιέρι. Αλλωστε τότε η Ελλάδα ήταν μια μικρή γεωργική χώρα με ασήμαντη βιομηχανία. Η πρώτη μεγάλη ομάδα ξένων που αναφέρεται ότι έφερε ο Σερπιέρι στο Λαύρειο και εγκατέστησε στο κέντρο της σημερινής πόλης είναι οι Ισπανοί, για την ακρίβεια Καταλανοί τεχνίτες τήξης μεταλλευμάτων από την Καρθαγένη της Καταλωνίας, όπου ο Σερπιέρι είχε και εκεί ορυχεία. Οι τεχνίτες αυτοί κατασκεύαζαν τους λεγόμενους ισπανικούς φούρνους τήξης των μεταλλευμάτων, οι οποίοι σώζονται ακόμα σε σημεία της βιομηχανικής ζώνης του Λαυρίου. Η συνοικία εγκατάστασης αυτών των τεχνιτών σώζεται μέχρι σήμερα και είναι τα γνωστά Σπανιόλικά. Τα Σπανιόλικά είναι η παλαιότερη συνοικία της πόλης που χρονολογείται από το 1865-1870 και γι' αυτό έχει ανακηρυχθεί από το ΥΠΠΟ διατηρητέα.

Όμως με την ανάπτυξη της βιομηχανίας στο Λαύρειο και πολλοί άλλοι ξένοι διαφορετικής εθνικής καταγωγής εγκαταστάθηκαν στην πόλη και στην ευρύτερη περιοχή της Λαυρεωτικής. Αναφέρω τους Ιταλούς, οι οποίοι ήταν καλοί τεχνίτες κατασκευής υποστηριγμάτων στις στοές. Σήμερα υπάρχει συνοικία ονομαζόμενη

Ιταλικά στην Κοινότητα της Καμάριζας (σήμερα δημοτικό διαμέρισμα Αγίου Κωνσταντίνου). Άλλοι ξένοι ήταν Μαυροβούνιοι. Οι εγκαταστάσεις ξένων στο Λαύρειο και την ευρύτερη Λαυρεωτική συνεχίστηκαν μέχρι τα τελευταία χρόνια του 19ου αιώνα, αλλά και αργότερα για διαφόρους λόγους. Π.χ. Αρμενίων μετά την Αρμενική Γενοκτονία και τη Μικρασιατική Καταστροφή στην Καμάριζα, οι οποίοι πάντως δεν έμειναν (υπάρχουν αρμένικοι τάφοι στο νεκροταφείο του χωριού). Όμως δεν πολιτογραφήθηκαν όλοι ως δημότες της πόλης. Αναφέρω τους Αιγυπτίους αλιεργάτες στα γρι-γρι. Αυτοί ουσιαστικά ζουν μέσα στα σκάφη και δεν έχουν πολλές επαφές με τους Λαυρειώτες.

Το Λαύρειο όμως είχε την τύχη να φιλοξενήσει πολύς ενωρίς και ξένους από τις Βαλκανικές χώρες με την επιβολή των κομμουνιστικών καθεστώτων. Ιδρύθηκε το Κέντρο Αλλοδαπών, δηλαδή των πολιτικών προσφύγων. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο σ' αυτό διέμεναν κατά καιρούς Αλβανοί, Βούλγαροι, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι, καμιά φορά και Ρώσοι, οι οποίοι σε ένα επόμενο στάδιο, με τη βοήθεια του Ερυθρού Σταυρού και του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, προωθούνταν σε δυτικές χώρες, κυρίως τις ΗΠΑ. Μετά το 1991 και την πτώση των καθεστώτων αυτών, στη θέση τους πήγαν άλλες ομάδες πολιτικών προσφύγων προερχόμενοι από την Εγγύς και Μέση Ανατολή, Κούρδοι, Τούρκοι και αργότερα με τον πόλεμο στο Αφγανιστάν, Αφγανοί διαφόρων φυλών και εθνοτικών ομάδων, Πάρσοι, Κιργίσιοι, Χαζάροι κλπ.

Οι παλαιότεροι εγκαταστημένοι, οι οποίοι παρέμειναν περισσότερο στο Λαύρειο, δηλαδή οι Κούρδοι, ενσωματώθηκαν ως ένα βαθμό στην πόλη. Τα μικρά παιδιά των οικογενειών μεγάλωσαν και παρακολουθούν μαθήματα στα ελληνικά σχολεία, όμως ποτέ δεν εγγράφηκαν στα δημοτολόγια του Λαυρίου. Επίσης πρόσφατα εγκαταστάθηκαν οικογένειες προσφύγων από τη Συρία και το Αφγανιστάν, οι οποίοι όμως έμειναν στην πόλη με την προοπτική να φύγουν αργότερα.

Απ' όλα αυτά προκύπτει καθαρά ότι το Λαύρειο εξαρχής ήταν μια πολυπολιτισμική και πολυεθνική πόλη. Δεν αναφέρομαι στις εγκαταστάσεις Ελλήνων ή ομογενών Ποντίων, Μικρασιατών κα άλλων τη νεότερη περίοδο, κυρίως μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή ή τους διωγμούς λόγω των καθεστώτων, όπως Ελλήνων της Ρουμανίας (υπάρχει και συνοικία Ρουμάνικα) ή Ποντίων του Καυκάσου κλπ.

Στην παρούσα εισήγηση θα εξετάσω τις νεότερες εγκαταστάσεις αλλοεθνών αλλά και Ελλήνων υπηκόων ετεροδόξων (άλλου θρησκευματος) που εγκαταστάθηκαν στο Λαύρειο την περίοδο 1980-2000 και πολιτογραφήθηκαν δημότες Λαυρίου. Τα στοιχεία μου προέρχονται από το τελευταίο γραπτό δημοτολόγιο της περιόδου αυτής. Μετά το 2000, τα δημοτολόγια γίνονται ηλεκτρονικά και χρειάζεται άλλους είδους αντιμετώπιση και προσέγγιση, η οποία ξεπερνάει τις δυνατότητες αυτής της εισήγησης. Όμως απ' το δημοτολόγιο φαίνεται καθαρά πώς έγιναν αυτές οι εγκαταστάσεις, καθώς και οι τόποι προέλευσης των ξένων. Το δημοτολόγιο

συμπληρώνεται από επιτόπια εθνογραφική έρευνα, η οποία πάντως δεν μπορεί να θεωρηθεί εξαντλητική. Ίσως το θέμα αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο άλλης περισσότερο λεπτομερούς έρευνας.

### ***Νεότερες εγκαταστάσεις. Ιστορική συγκυρία και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες***

Η τελευταία εικοσαετία του 20ού αιώνα, δηλ. το χρονικό διάστημα 1980-2000 υπήρξε περίοδος μεγάλων ανατροπών στην Ελλάδα, στα Βαλκάνια και διεθνώς, θα έλεγα παγκοσμίως. Οι ανατροπές αυτές πυροδότησαν μεγάλες ιστορικές αλλαγές που είχαν ως συνέπειά τους τις μετακινήσεις πληθυσμών, ανθρώπων από τη μια χώρα στην άλλη. Το Λαύρειο δεν μπορούσε να μείνει έξω από τις διεργασίες αυτές.

Σημειώνω ότι η περίοδος 1970-1990 υπήρξε η εικοσαετία της χρυσής εποχής της πόλης. Η χώρα βρίσκεται ακόμα στη βιομηχανική της εποχή. Δεν είχε αρχίσει η αποβιομηχάνισή της ούτε είχε συμβεί αυτό ακόμα στο Λαύρειο. Ιδιαίτερα την περίοδο 1980-1990 που χαρακτηρίζεται από τη σημαντική μεταβολή στην πολιτική κατάσταση στην Ελλάδα. Η άνοδος του ΠΑΣΟΚ είχε επιφέρει μεγάλη αισιοδοξία για το μέλλον. Την περίοδο αυτή στο Λαύρειο υπήρχε πλήρης απασχόληση με διπλές και τριπλές βάρδιες των εργαζομένων στα εργοστάσια, γιατί δεν επαρκούσε το εργατικό προσωπικό. Τότε ήταν που πολλές εργατικές οικογένειες είχαν αρχίσει να σπουδάζουν τα παιδιά τους στην Ελλάδα ακόμα και στο εξωτερικό, κυρίως στις βαλκανικές χώρες (ιατρική, γυμναστικές ακαδημίες κλπ.).

Η τοπική βιομηχανική ανάπτυξη της πόλης είχε σαν συνέπεια την εισροή νέων εργατών από όλη την Ελλάδα. Μέχρι τότε οι εργάτες αυτοί αποτελούνταν από πληθυσμούς χριστιανικού θρησκευάματος ελληνικής εθνότητας, αλλά από το 1980 και κατόπιν είχε ξεκινήσει και εγκατάσταση ετεροδόξων, δηλ. μουσουλμάνων ελληνικής υπηκοότητας από τη Δυτική Θράκη. Το Λαύρειο ήταν ένας επιθυμητός τόπος εργασίας και εγκατάστασης για όσους έψαχναν για δουλειά αλλά και λόγω της γενικότερης εθνικής πολιτικής αραίωσης του μειονοτικού μουσουλμανικού στοιχείου στις παραμεθόριες περιοχές, όπως η Δυτική Θράκη.

Το μεγαλύτερο μέρος λοιπόν των μουσουλμάνων Ελλήνων πολιτών που προέρχεται από τη Δυτική Θράκη ήρθαν στην πόλη μεταξύ των ετών 1980-1990. Αναφέρω αυτή τη δεκαετία, γιατί ήδη από τις αρχές της επόμενης δεκαετίας 1990-2000 είχε αρχίσει η αποβιομηχάνιση στη χώρα και ιδιαίτερα στο Λαύρειο. Ακμαία βιομηχανία, όπως τα κλωστήρια και τα υφαντουργεία Δέδε και Καρέλα (Αιγαίου) έκλεισαν με αποτέλεσμα την απόλυση πάνω από 3.000 εργατών και εργατριών.

Παρ' όλα αυτά δεν περιορίστηκε αμέσως η εγκατάσταση νέων κατοίκων στην πόλη. Αυτό ενδεχομένως θα μπορούσε να εξηγηθεί, διότι αν και πολλοί έφυγαν

για τις ιδιαίτερες πατρίδες τους, κυρίως όσοι δεν διέθεταν ιδιόκτητα σπίτια και ενοικίαζαν, οι νεοφερμένοι έρχονταν με τη βοήθεια συγγενών και φίλων τους, όπως γίνεται συνήθως. Οι μουσουλμάνοι στο Λαύρειο σε αρκετές περιπτώσεις εγκαθίστανται κατά συγγενικές ομάδες (σόγια) στο Λαύρειο, αν και σκορπισμένες μέσα στην πόλη. Έτσι έχουμε τους Αμέτ 4 άτομα, τους Αχμέτ 10 άτομα, τους Μεμέτ 11 άτομα, τους Μεμέτογλου 2 άτομα, τους Μεχμέτ 5 άτομα, τους Σαλή 15 άτομα, τους Χασάνογλου 5 άτομα, τους Χασάν, 6 άτομα, τους Χοσεϊνογλου 2, τους Χουσεϊν 2, τους Ζουράπογλου 2. Δεν πρόκειται όμως πάντα για συγγενείς 2ου βαθμού, αλλά και για πιο μακρινούς, π.χ. ξαδέλφια, καθώς αλλάζουν τα πατρώνυμα.

Αυτό αφορά κατά κύριο λόγο στους μουσουλμάνους της Δυτικής Θράκης. Έχουμε όμως εγκαταστάσεις και άλλων από τις πρώην σοβιετικές δημοκρατίες, όταν κατέρρευσε το σοσιαλιστικό σύστημα. Όμως αυτή είναι μια απλουστευτική ερμηνεία. Η είσοδος και Ελλήνων ομογενών από τις χώρες αυτές, μετά την κατάρρευση, κυρίως από την Αμπχαζία (Σοχούμι) της Γεωργίας ή από το Καζαχιστάν είχε σαν συνέπεια την είσοδο και ξένου εθνοτικού και θρησκευτικού στοιχείου από τις χώρες αυτές. Πρόκειται κυρίως για τις συζύγους των ανδρών ή τους συζύγους των γυναικών. Αυτών δηλ. των ομογενών που εγκαθίστανται στο Λαύρειο. Από αυτούς μεγάλη συγγενική ομάδα που εγκαταστάθηκε στο Λαύρειο είναι οι Γιαχάεβ 7 άτομα από το Καζαχιστάν.

Μια άλλη κατηγορία εθνικά και θρησκευτικά ξένου στοιχείου, αν και περισσότερο ως προς το δόγμα (καθολικοί, προτεστάντες κλπ,) αφορά κυρίως γυναίκες, οι οποίες είχαν παντρευτεί Έλληνες του εξωτερικού, εργάτες στη Γερμανία ή άλλους που ταξίδευαν σε άλλες χώρες, ναυτικοί, επιχειρηματίες κλπ. Έτσι μπορεί να εξηγηθεί η παρουσία γυναικών γερμανικής ή λατινοαμερικανικής καταγωγής ή προέλευσης.

Μέσα στη λεγόμενη παγκοσμιοποίηση η μετανάστευση ανθρώπων και κεφαλαίων ήταν ένα ανατρεπτικό γεγονός. Από τα στοιχεία που κατέγραψα την περίοδο 1980-2000 μπορούμε να έχουμε μια σαφή εικόνα των εγκαταστάσεων. Οι καταγραφές όμως στο δημοτολόγιο λόγω της φύσης των προσώπων δεν είναι πάντα πολύ σαφείς. Παρουσιάζουν ορισμένα προβλήματα κυρίως ως προς τα ονόματα των μουσουλμάνων αλλά μερικές φορές και των άλλων αλλοεθνών. Οι καταγραφές συγχέουν επώνυμα με βαφτιστικά ή μικρά ονόματα και πατρώνυμα. Αυτό είναι φυσικό καθώς δεν γνωρίζουν τους μηχανισμούς και τους τρόπους ονοματοδοσίας. Επιπλέον τα στοιχεία πολλές φορές δεν είναι πλήρη. Δηλαδή δεν αναφέρονται πάντα οι τόποι καταγωγής (χώρα, οικισμός ή πόλη), καθώς και τα επαγγέλματα, ενώ κάποιες φορές δεν αναφέρεται ούτε η εθνικότητα (υπηκοότητα).

Πρόκειται κατά κύριο λόγο για μουσουλμάνους. Οι καταγραφές συνολικά είναι 155 (υπάρχουν και δύο διπλοεγγραφές από παρανόηση ή αντιστροφή των ονομάτων). Υπάρχουν 90 οικογενειακές μερίδες μουσουλμάνων Ελλήνων υπηκό-

ων που πολιτογραφήθηκαν δημότες στο Λαύρειο. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται και τρεις περιπτώσεις με αλλαγή θρησκείας (λόγω γάμου βαφτίστηκαν χριστιανόι ορθόδοξοι). Σημειώνω ότι υπάρχουν και τρεις περιπτώσεις Τούρκων υπηκόων που παντρεύτηκαν μουσουλμάνες ελληνικής υπηκοότητας και έτσι απέκτησαν ελληνική υπηκοότητα.

Από τις πολιτογραφήσεις πάλι λόγω γάμου, δηλ. σύζυγων Ελλήνων ή Ελληνίδων έχουμε από Αμπχαζία 1 (γυναίκα), Καζαχιστάν 5 (2 γυναίκες, 3 άνδρες), Νταγκεστάν 1 (άνδρας), Γερμανία 7 (4 γυναίκες, 3 άνδρες), Σουηδία 1 (γυναίκα), Αγγλία 4 (3 γυναίκες, 1 άνδρας), Ελβετία 1 (γυναίκα), Πολωνία 1 (γυναίκα), Τσεχοσλοβακία 1 (γυναίκα), Αλβανία 2 (άνδρες), Ιταλία 1 (γυναίκα), Πορτογαλία 1 (γυναίκα), Ρουμανία 2 (1 γυναίκα, 1 άνδρας), Βουλγαρία 1 (γυναίκα), Ουκρανία 3 (1 γυναίκα, 2 άνδρες), Ρωσία 4 (2 γυναίκες, 2 άνδρες), Λατινική Αμερική/Νότια Αμερική 1 (γυναίκα), Αργεντινή 1 (γυναίκα), Κολομβία 1 (γυναίκα), Βραζιλία 1 (γυναίκα), Νέα Ζηλανδία 1 (γυναίκα), Νότια Αφρική 1 (γυναίκα), Φιλιππίνες 1 (γυναίκα), Τούρκια 3 (άνδρες), Ηνωμένες Πολιτείες 1 (άνδρας).

Ειδικότερα οι πολιτογραφηθέντες προέρχονται, όταν δηλώνεται, από τις πόλεις/χωριά: Σβιντίτσα της Πολωνίας, Λονδίνο, Γκρήνουιτς της Αγγλίας, Ταντί Κουργκάν, Γιούζνο, Κεντάου, Καρασάν Ακσούλ του Καζαχιστάν, Κιζογιούρι του Νταγκεστάν, Σοχούμι της Αμπχαζίας (Γεωργία), Μακέβσκα, Σεβαστούπολη της Ουκρανίας, Περμ της Ρωσίας, Πρετόρια της Ν. Αφρικής, Λαγούνα –Λάργο της Αργεντινής, Βέρα Κρουζ της Βραζιλίας, Βουκουρέστι της Ρουμανίας, Βίγκο Ινδιάνας των Ηνωμένων Πολιτειών. Αμβούργο, Φραγκφούρτη, Αλτενχούτεμ, Άουγκσμπουργκ της Δυτικής Γερμανίας, Βιντερούρ Ζυρίχης της Ελβετίας, Καμαρίνο της Ιταλίας.

Οι γραμμένοι δημότες μουσουλμανικού θρησκείας για τους οποίους δηλώνεται ο τόπος καταγωγής προέρχονται: από Κομοτηνή 36, από Ξάνθη 5, από Σάπες (πρ. Σαπσώ) Ροδόπης 4, από Αρίσβη (πρ. Ιριζάν) Ροδόπης 1, από Πελαγία (πρ. Δεσιζιέρ) Ροδόπης 1, από Αγριάνη Έβρου 2, Αμόριο Έβρου 1, Άβδηρα (πρ. Μπουλούστρα) Ξάνθης 1, Εύλαλο (πρ. Ιλιανλή) Ξάνθης 1, Παλαιό Κατράμι Ξάνθης 1, Σέλερο (πρ. Γκιόκι Τσελέρ) Ξάνθης 1. Επίσης έχουν έρθει από την Αθήνα ως ενδιάμεσο τόπο εγκατάστασης ή γεννημένοι εκεί 10. Και ειδικότερα από Μαρούσι 1, από Ίλιον 1.

Σημειώνω ότι τις περισσότερες φορές και η καταγραφή των τόπων καταγωγής είναι λανθασμένη ή ελλιπής και τα στοιχεία δόθηκαν μετά από επεξεργασία. Εξάλλου από την παράθεση των στοιχείων προκύπτει ότι οι περισσότεροι μουσουλμάνοι προέρχονται από τον Νομό Ροδόπης και οι υπόλοιποι από τους Νομούς Έβρου και Ξάνθης.

### *Η κοινωνική και πολιτισμική διάσταση των εγκαταστάσεων*

Η παρουσία των νέων αυτών δημοτών εκ πολιτογραφήσεως στο Λαύρειο δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις εμφανής. Όσον αφορά στις χριστιανές σύζυγους των Ελλήνων πολιτών ή ομογενών, οι οποίες έτσι και αλλιώς μένουν στο σπίτι δεν υπάρχει κάτι που θα μπορούσαμε να πούμε. Τα πράγματα είναι όμως διαφορετικά όσον αφορά στους μουσουλμάνους και μάλιστα στην ιδιαίτερη εθνοτική ομάδα των Ρομά (Τσιγγάνων). Αυτό οφείλεται και στην ξεχωριστή αμφίεση των γυναικών, στη φυσική τους εμφάνιση (είναι μελαχρινοί), αλλά και στην κοινωνική τους συμπεριφορά. Δηλαδή την επατεία ή την εύσχημο επατεία, για την οποία θα πούμε στη συνέχεια περισσότερα.

Ός προς την αμφίεση των μουσουλμάνων γυναικών θα ήθελα να επισημάνω ότι κατά την αρχική εγκατάστασή τους οι ηλικιωμένες γυναίκες φορούσαν φερετζέδες και μαντίλες, ενώ τα νεαρά κορίτσια μακριά (μάξι) χρωματιστά φορέματα (κυρίως των Ρομά). Οι νεαρές κοπέλες όμως και οι Ρομά αργότερα και τα νεότερα χρόνια δεν διαφέρουν στο ντύσιμό τους από τις νεαρές χριστιανές. Φορούν παντελόνι, μίνι και βάφουν ξανθά τα μαλλιά τους, καλλωπίζονται γενικά, όπως άλλωστε συμβαίνει και με τις μουσουλμάνες τις Θράκης αλλά και τις νεαρές τσιγγάνες στην Αθήνα. Σημειώνω ότι αν δεν υπήρχε η διαφορά χρώματος, δύσκολα θα μπορούσε κανείς να τις ξεχωρίσει από τις χριστιανές.

Πολιτισμικά βέβαια εισάγονται κάποια καινούργια δεδομένα που όμως με κανένα τρόπο δεν μπορούμε να πούμε ότι γίνονται κυρίαρχα στο Λαύρειο λόγω του μεγάλου πληθυσμού της πόλης.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να παρουσιάσω ορισμένα στοιχεία, ξεκινώντας από την εργασία/απασχόληση. Συνήθως οι γυναίκες σύζυγοι των Ελλήνων πολιτών ή ομογενών, άσχετα από την καταγωγή τους, δεν φαίνεται να εργάζονται ή εν πάση περιπτώσει αυτό δεν δηλώνεται στα δημοτολόγια.

Η ονοματοθεσία των ετεροδόξων χριστιανών, δηλαδή καθολικών και προτεσταντών επίσης είναι σε σημαντικό βαθμό διαφορετική από των Ελλήνων ορθόδοξων.

Έχουμε για τις γυναίκες των καθολικών: Ελία-Μαρία, Ελισσάβει, Σουσάν, Βεατρίκη, Εμερίντα, Αν-Μαρί, Γκαμπριέλα, Ρομάντα, Κορνηλία, Μισέλ, Μισελίν, Βαλερία, Άτζελα, Ωντίν, Ναντίν, Μάρθα.

Των ανδρών καθολικών: Σελισπιέν, Γιουγκέρ, Καρλ, Πάστορ, Βίλχεμ, Βαρθολομαίος, Φερνάντος, Μαρσέλ, Σαβέριος, Λεών, Βίκτωρ.

Για τις γυναίκες των προτεσταντών: Τζεραλντίν, Τζένιφερ-Τζιν, Έλση-Ελεονώρα, Χριστίνα, Νίκη, Κάθριν, Βαρβάρα, Εντέλ-Τράουτ, Λότε, Χάιντα, Μπέρτα, Έμμα, Γκέρτα, Φρίντα, Ανέτ, Μαργαρίτα, Τερέζα, Μπέση.

Των ανδρών προτεσταντών: Ρίτσαρντ, Τζωρτζ, Λεονάρντ, Μπέρντ, Φριτς, Φραντζ, Φρανκ, Χάινριχ, Ιωσήφ.

Των ορθοδόξων σλαβικής καταγωγής. Για τις γυναίκες: Αλίτσια, Ντανιέλα, Λιζότε, Μιρέλα, Τόνια, Νέλια, Ταμάρα, Λιουντιμίλα, Βαλεντίνα, Λεωνόρα, Ναταλί-α, Ίρμα, Ναντέντα.

Για τους άνδρες: Μπερτόλτ, Μπορίς, Στεφάν, Σεργέι, Βλαδίμηρος, Αλέξανδρος, Βίκτωρ, Αλεξέι, Φιοτόρ, Βιτάλι.

Από τις μουσουλμάνες μόνο μία γυναίκα παρουσιάζεται ως εργάτρια, αντίθετα οι άνδρες μουσουλμάνοι στην πλειοψηφία τους γράφονται ως εργάτες, με εξαίρεση δύο οικοδόμους και έναν ξυλουργό που όμως έχει τουρκική καταγωγή, προέρχεται δηλαδή από την Τουρκία, αλλά η γυναίκα του είναι μουσουλμάνη Ελληνίδα υπήκοος.

Πρέπει να σημειώσω όμως ότι στα δημοτολόγια δεν γράφεται σε πολλές περιπτώσεις το επάγγελμα. Πάντως νέα παιδιά αυτών των οικογενειών απασχολούνται και σε άλλες εργασίες ή δραστηριότητες, π.χ. είναι υπάλληλοι σε μαγαζιά, όπως φαράδια κ.ά. Το χαρακτηριστικό όμως των Ρομά είναι ότι οι νέες γυναίκες, τα παιδιά και οι νεαροί επιδίδονται σε εύσημη επαίεία. Π.χ. προσφέρουν λουλούδια στα εστιατόρια και στις ταβέρνες, «πουλάνε» χαρτομάντιλα, χαρτιά κουζίνας και στυλό στα καφενεία ή το δρόμο. Στις πιο ακραίες περιπτώσεις περιφέρουν και αφήνουν στα τραπέζια γραμμένα χαρτάκια ή σημειώματα ότι έχουν κάποιο πρόβλημα, παρουσιάζόμενοι σαν μουγκοί, ανάπηροι κλπ. και ζητούν χρήματα. Οι δραστηριότητες αυτές των Ρομά είναι γενικές και γνωστές και από άλλες περιοχές ή πόλεις στην Ελλάδα, π.χ. Αθήνα. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι αυτό δεν ισχύει για τους Πομάκους και τους Τουρκογενείς.

Οι άνθρωποι αυτοί ήταν πολύ φτωχοί ήδη στις ιδιαίτερες πατρίδες τους στη Θράκη και ήρθαν στο Λαύρειο προς αναζήτηση εργασίας. Εγκαταστάθηκαν αρχικά σε παλιά σπίτια, νεοκλασικά συνήθως για να πληρώνουν χαμηλό ενοίκιο, σε διάφορες συνοικίες, αλλά κυρίως στο Νυχτοχώρι και στην αγορά. Το πρόβλημα ήταν ότι είχαν μεγάλες οικογένειες που δεν μπορούσαν να συντηρήσουν και στεγάζουν εύκολα.

Οι οικογένειες των μουσουλμάνων αυτών αποκτούσαν πολύ περισσότερα παιδιά, σχεδόν διπλάσια από τους Χριστιανούς την ίδια περίοδο, π.χ. μια στατιστική επεξεργασία για τις περιπτώσεις που καταγράφονται τα παιδιά είναι κατά μέσο όρο 4,6 κατά οικογένεια. Των Χριστιανών την ίδια περίοδο είναι 2,2 (Κείοι και Ευβοείς).

Άλλο χαρακτηριστικό ως προς την ονοματοθεσία και για τους μουσουλμάνους είναι ότι παρατηρείται το έθιμο το πρώτο αγόρι να παίρνει το όνομα του παππού από τον πατέρα σε σημαντικό ποσοστό, και το πρώτο κορίτσι το όνομα της γιαγιάς από τη μητέρα. Οι τελευταίες περιπτώσεις όμως είναι παραπλανητικές γιατί ενδέ-

κειται η γυναίκα να είναι β΄ σύζυγος, λόγω διαζυγίου ή άλλου λόγου, του άνδρα. Τα ονόματα βέβαια είναι μουσουλμανικά, κατά κανόνα τα συνήθη αραβικά, με ελάχιστες εξαιρέσεις εθνικά ονόματα ρομανί (τσιγγάνικα), πομάκικα (βουλγάρικα), τουρκικά ή άλλα.

Αναφέρω γυναικεία ονόματα (νεαρών γυναικών, μπετέρων και γιαγιάδων):

Εμινέ, Φικριέ, Νεντιμέ, Φερισιέ, Αϊσέ, Νεφισέ, Ρουκιέ, Ζουμπούλ, Μεφλέ, Καθιρέ, Φατιμέ, Γκιουλτζάν, Σανιέ ή Σανιγιέ, Σιλμπιέ, Μεριέμ, Ραζιέ, Πακιζέ, Ναζιέ, Χανιφέ, Πεμπέ, Νικέ, Ναρτανέ, Ναζμιέ, Μουμινέ, Νουρχαγιάτ, Αζιζέ, Μακπουλέ, Χαλιντέ, Νουριγιέ, Τζεμιλέ, Αϊτέν, Γκιουλνάρα. Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των ονομάτων αυτών λήγουν σε -ε, ενώ ο εξωτικός χαρακτήρας τους για τα δεδομένα του Λαυρίου είναι εμφανής.

Ανδρικά νεαρών ανδρών, πατέρων και παππούδων: Βασάρ (Τουρκία), Μουσά (Τουρκία), Φαζήλ (ξένος), Ρεζά (ξένος), Χουσεΐν, Αλή, Αμέτ, Χαμνιέ, Εργκούν (Τουρκία), Νουρτά, Εγκίν (Τουρκία), Ναχούκ, Αχμέτ, Νασέρ (ξένος), Ιμπραχίμ (ξένος), Ντοχά (ξένος), Χουσνί, Γιαχά (Καζαχιστάν), Βαλή, Εντάλ, Μεμέτ, Ζουράπ, Νεζέτ, Μειζαντίν, Ριθβάν, Σιμάρ, Νιχάτ, Μουράτ, Εκρίμ, Ραμαντάν, Μπαϊράμ, Ρετζέπ, Ομέρ, Μουμίν, Οσμιά, Σενόλ Ισά (Τουρκία), Βαχιπετζίν (Τουρκία), Σαλή, Χασάν, Γιασάρ, Σαδίκ, Ισμέτ. Οι επισημάνσεις «Τουρκία» αφορούν σε Τούρκους υπήκοους, «ξένος» σε μουσουλμάνους που δεν αναφέρεται η καταγωγή ή υπηκοότητά τους.

Οι Μουσουλμάνοι του Λαυρίου κάνουν τις θρησκευτικές γιορτές τους (ραμαζάνι, μπαϊράμι κλπ.) και τους γάμους τους με τον γνωστό τρόπο, πολύ θορυβώδη με μουσική και τσιφτετέλια, χρήσης χένας (κόκκινης βαφής) για βάψιμο χεριών και μαλλιών κλπ. Τη χένα άλλωστε τη χρησιμοποιούν οι κοπέλες για τα μαλλιά και εκτός τελετουργίας γάμου. Θα έλεγα όπως συνέβαινε στην Ελλάδα πριν από μερικές δεκαετίες στις γιορτές και στους παραδοσιακούς γάμους.

Δηλώνω βέβαια ότι δεν έχω προχωρήσει σε καμιά εθνογραφική έρευνα βάθους και θεωρώ ότι ανοίγονται κάποια ενδιαφέροντα θέματα άξια για μελέτη όπως:

Α) Αν αυτές οι τρεις εθνοτικές ομάδες των μουσουλμάνων είναι ενδογαμικές και μέσα στο θρήσκευμα και μέσα στη συγκεκριμένη εθνοτική ομάδα.

Β) Αν εφαρμόζουν το τουρκικό έθιμο του γάμου των σταυρωτών ξαδερφιών και το μουσουλμανικό των παράλληλων.

Γ) Αν ανήκουν σε κάποια μουσουλμανική αίρεση, όπως μπεκτασίδες, κιζιλμπασίδες, που υπάρχουν στη Θράκη κλπ.

Δ) Πώς διαντιδρούν με τους Χριστιανούς κατοίκους του Λαυρίου.

Ε) Αν οι Ρομά, λόγω ινδικής προέλευσης, διατηρούν ακόμα ένα σύστημα σε κάστες.



Κλείνοντας, το θέμα έχει απεριόριστες προεκτάσεις και θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο μιας άλλης διαφορετικής μελέτης με πιο εντατική επιτόπια εθνογραφική έρευνα.

### **Πίνακας δημοτών γεννημένων εκτός Λαυρεωτικής**

1. Αβνογκάν Βασάρ Μουσιά – (Τούρκος υπήκ.) – σύζ. Μεχμέτ Ογλού Εμινέ
2. Αζί Φαγίλ Ρεζά Χαλιμά (ξένος υπήκ.) – σύζ. Πατούλη Ζωής
3. Αλήογλου Αλέξης Αλή Νεντιμέ 1975 (αλλαγή θρησκ.) – σύζ. Βαρυθυμάδη Ειρήνης
4. Αλή Αιέν/Μαρία Αλή Φικριέ 1968 σύζ. Χουσεϊν Τζεβί (αλλαγή θρησκ.)
5. Αλίτσια Γίγιν Νικόλαος Ντανιέλα 1948 Σβιντίτσα Πολωνίας – σύζ. Πάσαρη Παναγιώτη
6. Άλμείδα Αλεξάνδρα Γιούγκερ-Καρή Ελία-Μαρία 1972 υπήκ. Πορτογαλίας – σύζ. Παπαδοπούλου Αθανασίου
7. Άμέτ Αϊσέ - Φερισιέ – α' σύζ. Ουστά Χουσεϊν Μεμέτ
8. Αμέτ Χαμνί Αμέτ Νεφισέ 1960 Κομοτηνή εργάτης
9. Αμέτ Όγια Χαμνί Ρουκιέ 1978 Κομοτηνή –
10. Άμέτ Χανιφέ Χαμνί Ρουκιέ 1980 Κομοτηνή -
11. Αμέτογλου Ζουμπούλ Αμέτ Μεφλέ 1961 Αγριάνη Θράκης – σύζ. Μεμέτ Μεχμέτ
12. Αρσλάν Εργκούν-Μάρκος Χατζή Καντιρέ (Τούρκος υπήκοος) – σύζ. Βένιου Καλλιόπης
13. Αχμέτ Χουσεϊν - Φατιμέ 1948 Κομοτηνή εργάτης
14. Αχμέτ Νουρντά Χουσεϊν Φατιμέ 1969 Κομοτηνή –
15. Αχμέτ Ναμούκ Χουσεϊν Φατιμέ 1971 Κομοτηνή -
16. Αχμέτ Νουριέ Χουσεϊν Φατιμέ 1975 Κομοτηνή –
17. Αχμέτ Γαφιέ Χουσεϊν Φατιμέ 1976 Κομοτηνή –
18. Αχμέτ Ναχούκ Αχμέτ Φατιμέ 1971 Κομοτηνή εργάτης
19. Αχμέτ Αχμέτ Ναμούκ Γκιουλτζάν 1997 Αθήνα
20. Αχμέτ Εράι Ναμούκ Γκιουλτζάν 2002 -
21. Αχμέτ Ερέν Ναμούκ Γκιουλτζάν 2007 –
22. Αχμέτ Ειλάλ Ναμούκ Γκιουλτζάν 2009 –
23. Γαζάλ Νασέρ-Σάββας-Παντελεήμων Ιμπραχίμ Ντόχα Αζκ-Ελντίμα – σύζ. Κρητικού Μαρίας (ξένος υπήκοος)
24. Γεωργίνη; Ελισσάβετ Βίλχεμ Ελισσάβετ 1964 Ν. Αμερική; ιδ. υπ. – σύζ. Συμπόνη Ζαχαρία
25. Γανγκλίζ Τζένιφερ-Τζιν Ντουλάγκ Έλση-Ελεονώρα 1950 Λονδίνο –σύζ. Παντελαίων Ιωάννη
26. Γιαντσέφσκυ Μαρία Κύρος Σταματίνα 1963 Ν. Ζηλανδία σύζ. Ανδριποάκη Παναγιώτη
27. Γιασάρ Ογλού Αϊσέ Χουσονί Σανιέ 1954 Κομοτηνή –
28. Γιαχάεβ Γιαχά Ναζίρ – σύζ. Μιχαηλίδη Παρθένας
29. Γιαχάεβα Γκιουλνάρα Γιαχά Παρθένα 1973 Τσικμέντ Καζαχστάν – σύζ. Τυφλίδη Θεοδώρου
30. Γιαχάεβ Αϊβάτ Γιαχά Παρθένα 1974 Ντουζλίκ
31. Γιαχάεβ Ρουσλάν Γιαχά Παρθένα 1978 Ντζαμπούλ
32. Γιαχάεβ Αλή Γιαχά Παρθένα 1986 Ντουσλίσκ
33. Γιαχάεβ Βαλή Γιαχά Παρθένα 1986 Ντουσλίσκ

34. Γιαχάεβ Χαρίκλεια Γιακά Παρθένα 1993 Αθήνα
35. Γιοζγκάτ Αλικάν Εντάλ Ελένη 2000 Μόναχο Δ. Γερμανίας
36. Γιοζγκάτ Εντάλ Τσουμάρ Γιλντίζ (Τούρκος υπ.) – σύζ. Σεφέρογλου Ελένης
37. Γκαίρνερ Λιζελότε Μπερτόλι Ίρμα 1036 Τσεχοσλοβακία – σύζ. Κώνστα Στεφάνου
38. Γκαϊσμάν Μπορίς - Ταλντί Κουργκάν Καζαχιστάν – σύζ. Αγαθού Αικατερίνη;
39. Δεμαρίας Σουσάνα-Βεατρίκη Βαρθολομαίος Εμερίντα 1951 Λαγούνα-Λάργο Αργεντινής  
σύζ. Γεώργια; Ανδρέα –Χαρίλαου
40. Εγκελ Χριστίνα-Νίκη - Σοφία - (Σουηδή υπηκ.) σύζ. Μίχα Ιωάννη
41. Ζβόντοβα Πελαγία Βελεντίνος - σύζ. Μασκαλιδη Κων/νου
42. Ζόις Ηρακλής Ζώτης Μαρία (Αλβανός υπήκοος) - σύζ. Σοφίας Ανδροκίδου
43. Ζουράπ Ογλού Μεμέτ Ζουράπ Φερισιέ 1955 Άβδηρα Ξάνθης εργάτης
44. Ζουράπ Ογλού Μπιλιμσέρ Ζουράπ Ναϊντέ 1977 Ξάνθη -
45. Θεοδωρέσκου Μιρέλα Γεώργιος Σεβαστή - σύζ. Ιονέσκου Βασιλέ-Στεφάν
46. Ιβάντσεβα Τόνια Κουζμάν - (Βουλγ. υπ.) σύζ. Τσοπνίδη Χαράλαμπου (Ρωσία)
47. Ιονέσκου Βασιλέ-Στεφάν Νικολα-Μαξιμιάν Χαρίκλεια 1957 Βουκουρέστι αρχιτέκτων σύζ.  
Θεοδωρέσκου Μιρέλας
48. Καραχάν Ισά Βαχιπετζίν Σανιγιέ (Τούρκος υπ.) σύζ. Μεμέτ Ογλού Σιλμιπέ
49. Κάρπεντερ –Λί Ρίτσαρντ Τζώρτζ Κάθριν 1935 Βίγκο Ινδιάνας Αμερικής συνταξ. σύζ. Κων-  
σταντίνου Μαρίας
50. Κλαντιούς Αν Μαρί Μαρσέλ - 1949 (ξένη υπ.) – σύζ. Σέρβου Γεωργίου
51. Κοσάρτσεβα Έλενα Παύλος Μαρία 1961 Καζαχιστάν σύζ. Παπαδοπούλου Χαράλαμπου
52. Κουμπάνοβα Πατίμα Αμπουλάχοβνα (ρωσικής καταγωγής) σύζ. Σπυριάδη Χαράλαμπου
53. Λίμμερ Βαρβάρα Λεονάρντ Γκέρτα 1941 Αμβούργο σύζ. Παγώνη Μαρίνου
54. Λούνκεβιτς Μπερντ-Φριτς - Φραγκφούρτη σύζ. Παπαδοπούλου Δανιέλλας
55. Μεμέτ Ανιφέ Σαλή Μεριέμ 1982 Αθήνα σύζ. Ντουρμούς Αμέτ
56. Μεμέτ Μεχμέτ Χασάν Αϊσέ 1960 Κομοτηνή εργάτης
57. Μεμέτ Σαλή Χασάν Αϊσέ 1957 Κομοτηνή εργάτης
58. Μεμέτ Σελμά Μεχμέτ Ζουμπούλ 1980 -
59. Μεμέτ Ελμάς Μεχμέτ Ζουμπούλ 1981 -
60. Μεμέτ Μπαχάρ Μεχμέτ Ζουμπούλ 1988 -
61. Μεμέτ Τζεμαλή Μεχμέτ Ζουμπούλ 1989 -
62. Μεμέτ Σενόλ Χασάν -
63. Μεμέτ Γελίς Σενόλ Ρεφιέ 1999 Αθήνα
64. Μεμέτ Τουλάι Σαλή Μεριέμ 1980 Ξάνθη -
65. Μεμέτ Ογλού Πακίζε Χασάν Αϊσέ 1956 Κομοτηνή εργάτρια
66. Μεμέτ Ογλού Φαϊζέ Χασάν Αϊσέ 1986 Κομοτηνή σύζ. Χουσεϊν Χουσαμί
67. Μεμέτ Ογλού Σιλμιπέ Χασάν Γκιουλιζάρ 1966 Κομοτηνή σύζ. Καραχάν Ισά (Τούρκου υπ.)
68. Μεμέτογλου Νουρχαγιατ Μεμέτ Ελμάς 1978 Κομοτηνή σύζ. Σαλή Ριτβάν
69. Μέρκλε Χάιντ-Μπέρτα Φραντζ Μπέρτα 1952 Βιντερτούρ Ζυρίχης ξενοδουπάλλ. σύζ. Νικο-  
λάου Παναγιωτοπούλου
70. Μερκουλένκοβ Σεργί Σεργί Βαλεντίνα 1971 (ξένος υπ.) σύζ. Νικιφόροβα Μαρία
71. Μετζίπογλου Χενάι Ομέρ Ραγιέ - σύζ. Χασάν Τζουνέι (τα παιδιά γένος μπτέρας)
72. Μεχμέτ Σακέ Σαλή Πακίζε 1974 Κομοτηνή σύζ. Χασάν Νιχάν
73. Μεχμέτ Σαλή Χουσεϊν Σανιέ 1953 Κομοτηνή εργάτης

74. Μεχμέτ Ερινέ Σαλή Πακίζέ 1973 Κομοτηνή -
75. Μεχμέτ Σανιέ Σαλή Πακίζέ 1974 Κομοτηνή -
76. Μεχμέτ Σαλή Χασάν Αϊσέ 1957 Κομοτηνή εργάτης
77. Μεχμέτ Ογλού Εμινέ Γιασάρ Αϊσέ 1957 Αμόριο Έβρου εργάτρια σύζ. Αβνογάν Βασάρ Τούρκου υπηκ.
78. Μικότσι Γκαμπριέλα Σαβέριος Ατζέμα 1944 Καμαρίνο Ιταλίας σύζ. Δαλέζιου Αντωνίου
79. Μουμίνογλου Σαδίκ Μουμίν Φατιμέ 1951 Ευθάλιο Ξάνθης εργάτης
80. Μουραβτσένκο Γεώργιος Χαριπίδης Κλαυδία 1950 Γιούζνο Καζαχιστάν – σύζ. Νέλλιας Σπιρριάδη
81. Μουραβτσένκο Βιτάλι Γεώργιος Νέλλια 1980 Κιζιγιούρι Νταγεστάν εργάτης
82. Μουραβτσένκο Παύλος Γεώργιος 1986 Κεντάου Καζαχιστάν -
83. Μουσταφά Ογλού Ρεφίκα Αχμέτ Φατιμέ 1959 Αρίσβη Ροδόπης β' σύζ. Ουστά Χουσεΐν Μεμετ
84. Μπάρλοβετς Λεωνόρα Ντερπής Σοφία 1974 Σοχούμι Αμπκασζίας σύζ. Καραγιαννίδη Βασιλείου
85. Μπάριο Ρομάνο Αναστάσιος Κορνηλία 1954 Φιλιππίνες σύζ. Κουιμτζή Εμμανουήλ
86. Μπαϊράκ Ενγκίν –Γεώργιος Αλή Μουκαντέτ 1957 Τούρκος υπήκ. Ξυλουργός σύζ. Κουτούβαλη Αικατερίνης
87. Μπέλκερ Οντίν-Κλώντ-Πωλίν Λεών Ναντίν 1965 – σύζ. Ρούσσου Γεωργίου
88. Μουράτ Ανδρέας Τσεβίτ Ανδριάνα 1922 Αλβανία σύζ. Θεοδώρας;
89. Νικιφόροβα Μαρία Βλαδίμιρος Αντώνιος 1974 Σοχούμι Αμπκασζία ΕΣΣΔ εργάτρια σύζ. Μερκουλόνκοβ Σεργέι
90. Ντέβιστ Ρενέ-Χρόνη Ραούλ Ελένη 1949 (αλλαγή επων. σε Βάλβη)
91. Ντερεμπέ Μαρία Γκεσές Γουγκάγι 1962 (ξένη υπ.) σύζ. Καπίρη Μάριου
92. Ντουρμούς Αμέτ Ρετζέπ Ναζιέ 1974 Αγριανοί Έβρου
93. Ντρουζίνσκι Αλέξανδρος Αλέξανδρος Μαρία 1960 Μακέβοκα Ουκρανία εργάτης σύζ. Ελένης Τερζοπούλου
94. Ντρουζίνσκι Βλαδίμιρος Αλέξανδρος Ελένη 1985 Ουκρανία ΕΣΣΔ
95. Ντρουζίνσκι Αναστασία Αλεξανδρος Ελένη 1987 Σεβαστούπολη Ουκρανίας
96. Ογόνσοο Αντεμπάγιο-Ολαγίνκα Σόλα Μαρία (ξένος υπηκ.) – σύζ. Κλαπάκη Ιφιγένειας
97. Ογόνσοο Αιμίγιο Αντεμπάγιο Αμπιόλα-Ολαγίνκα Ιφιγένεια 1997 Γκρίνουϊτς Λονδίνο
98. Ογόνσοο Νικολέτα-Ααλίγια Αντεμπάγιο-Ολαγίνκα Ιφιγένεια Γρίνουϊτς 2003 Λονδίνο
99. Οτσόα Μάρθα-Μαρία Πάστορ Μαρία 1961 Κολομβία σύζ. Βατί Γεωργίου
100. Ουστά Χουσεΐν Μεμετ Μπαϊράμ Χανιφέ 1955 Σάπες Ροδόπης εργάτης
101. Οξ Έμμα-Φρίντα - Άννα - 1927 Δυτική Γερμανία β' σύζ. Κεφαλά Χρήστου
102. Πογκοντίνια Ταμάρ Προχόρ Όλγα 1945 Περγ Ρωσίας σύζ. Παπαδόπουλου Κων/νου
103. Ρίγκμπι Ρόμπερτ –Χαπρίκ - 1936 - σύζ. Γκρανιά Στυλιανής
104. Ρίντα Νεσαφέ Τεφίκ Πεμπέ 1976 σύζ. Χασάνογλου Χασάν
105. Ρουτ Ανέτ Ραλφ Φρίντα -Πρετόρια Ν. Αφρικής; σύζ. Θεοζάρη Ηλιά
106. Σαλή Γκιουζελ Αμέτ Αϊσέ Καδρί 1979 Κομοτηνή, β'σύζ. Χασάν Νικάν
107. Σαλή Εκρίμ Ραμαδάν Νικιέ 1972 Κομοτηνή εργάτης
108. Σαλή Ραμαδάν Εκρίμ Ναρτανέ 1992 Αθήνα
109. Σαλή Νεκιέ Εκρίμ Ναρτανέ 1993 Αθήνα
110. Σαλή Ναζμιέ Εκρίμ Ναρτανέ 1995 Αθήνα

111. Σαλή Ραμαδάν Σαλήμ Ζουμπούλ 1964 Κομοτηνή εργάτης
112. Σαλή Σελίμ Ραμαδάν Νεκιέ 1972 Κομοτηνή -
113. Σαλή Ρισάν Ραμαδάν Νεκιέ 1974 Κομοτηνή -
114. Σαλή Μετζατίν Σαλήμ Ζουμπούλ 1950 Κομοτηνή εργάτης
115. Σαλή Σαλήμ-Κων/νος Μετζατίν Μουμινέ 1970 Κομοτηνή (λόγω γάμου, αλλαγή θρησκ.)
116. Σαλή Μπαχριέ Μετζατίν Μουμινέ 1974 Κομοτηνή
117. Σαλή Ριθβάν Ραμαδάν Νεκιέ 1974 Κομοτηνή εργάτης
118. Σαλή Ανιφέ Ριθβάν Νουρχαγιάτ 1996 Κομοτηνή
119. Σαλή Φατιμέ Ριθβάν Νουρχαγιάτ 1998 Αθήνα
120. Σαλή Ριθβάν Σιμάρ Νουρχαγιάτ 2004 Αθήνα
121. Σαλή Γκιουλτζάν Σαλή Νουριγιέ 1980 Κιλκίς/Σέλερο Ξάνθης σύζ. Αχμέτ Ναχούκ Αχμέτ
122. Σάντα Μαρία Άντζελα Βίκτωρ Μάρια 1948 σύζ. Χαρινού Ιωάννη
123. Σεμονόβ Σεργκέι Φιοτόρ Λιουντιμίλα 1953 Ρωσία - σύζ. Βασιλικής Σιδηρόπουλου
124. Σαριγιάν Ιωάννης Μανούκ Αναστασία 1949 Δραβήσκος Σερρών συντ. σύζ. Παναγιωτίδη Αικατερίνης
125. Σεσίλ Βαλερία Φερνάντος Σεσίλια-Τερέζα 1960 Βέρα Κρουζ Βραζιλίας σύζ. Χριστοφορίδη Θωμά
126. Σεφέρογλου Ελένη Ισμέτ Μακπουλέ 1967 Ξάνθη - σύζ. Ντάφλα Λεωνίδα [β. σύζ.;]
127. Σεφέρογλου Ρεφιέ Ισμέτ - 1970 Θεσσαλονίκη σύζ. Μεμέτ Σενόλ
128. Σοκόλοβα Άννα Βίκτωρ Νατζέντα 1980 Ρωσία υπήκ. σύζ. Κωνσταντουλάκη Εμμανουήλ
129. Σούλτε-Μπρίνκερ Μαρία-Μαργαρίτα Ιωσήφ- Χάινριχ Μαρία-Τερέζα-Μπέσο 1951 Άλτενχούντεμ Δ.Γερμανίας σύζ. Ανδρεάδη Νικολάου
130. Στύβε Φρανκ-Ράινερ Τόμας- 1961 Γερμανία β' σύζ. Μανωλιού Ευτυχίας
131. Στολ Ναταλία Βίκτωρ Ταΐσια 1964 Χ. Καρασάν Ακσούλ Καζακιστάν β' σύζ. Παράβαλου Αντωνίου
132. Τέπε Σαμουέλ Μένσα Σάτσα 1960 - σύζ. Γρηγορίου Μάρθας
133. Τοπάλ Ναρτανέ Αλή-Οσμάν Ναζιμέ 1975 Πελαγία Ροδόπης σύζ. Σαλή Εκρίμ
134. Τρεμπού Μισέλ Σελιστέν Μισελίν (ξένη υπήκ.) σύζ. Σέρβου Αχιλλέα
135. Τσιλίκοβ Γεώργιος Γεώργιος Κυριακή 1965 Ρωσία εργάτης σύζ. Μαυρίδη Μαρίας
136. Χαρμπατζάν Ραμί Ντεβ-Ρατζί - σύζ. Κασσάνδρας Κανελλάτου
137. Χασάν Νιχάν Χασάν Αϊσέ 1973 Κομοτηνή οικοδόμος
138. Χασάνογλου Χασάν Νεζιτέ Αζιζέ 1968 Κατράμι οικοδόμος
139. Χασάνογλου Νεζιτέ ή Νεκτάριος Χασάν Νεσαφέ -Μαρούσι
140. Χασάνογλου Νεζιτέ Χασάν Νεσαφέ 1995 Αθήνα
141. Χασάνογλου Σιμπέλ Χασάν Νεσαφέ 2002 Ίλιον
142. Χασάνογλου Μποράι Χασάν Νεσαφέ 2006 Αθήνα
143. Χασάν Χασάν Αλή Ζεκί 1950 Σάπες Ροδόπης εργάτης
144. Χασάν Νιχάτ-Μιχαήλ Χασάν Αϊσέ 1973 Σάπες Κομοτηνή (αλλαγή θρησκ.)
145. Χασάν Γκιουλσέν Χασάν Αϊσέ 1969 Σάπες Κομοτηνή
146. Χασάν Χασάν Νιχάτ Σανιέ 1993 Αθήνα
147. Χασάν Τζουνέι Χασάν Αϊσέ 1978 Αθήνα εργάτης
148. Χασάν Αϊσέ Χασάν Σανιέ 1995 -
149. Χέτσιγκ Χάιντε-Εντελτράουτ Χάινριχ Λόιτε 1942 Φρανκφούρτη Δ. Γερμανίας β' σύζ. Σιμυρναίου Διαμαντί

150. Χάτσισον Τζέραλντ - Άουγκμπουργκ Δ.Γερμανίας σύζ. Κατσαντώνη Σουλτάνας  
 151. Χορκόβ Αλεξέι Βλαντιμίρ Βαλεντίνα 1961 Σουκολόγσκ Σβερνιζάρ εργάτρια σύζ. Αναλίδου Κυριάκου  
 152. Χουσεΐν Ογλού Ναιντέ Μουράτ Χαλιντιέ 1961 Ξάνθη εργάτρια  
 153. Χουσεΐν Ογλού Φατιμέ Χουσεΐν Τζεμιλέ 1953 Κομοτηνή εργάτρια  
 154. Χουσεΐν Χουσαμί Χουσεΐν Μακμπουλέ 1963 Κομοτηνή εργάτης  
 155. Χουσεΐν Τζεβιά Χουσεΐν Ραϊμί 1961 Κομοτηνή εργάτης

### ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξιάκης Ε. Π., 2004, «Κοινωνική διαστρωμάτωση και οργάνωση του χώρου στο Λαύρειο (1870-2000)», *Πρακτικά Ι΄ Επιστημονικής Συνάντησης ΝΑ. Αττικής* (Καλύβια Θορικού, 28 Νοεμβ. -1 Δεκ. 2002), Καλύβια, σ. 27-63.
- Αλεξιάκης Ε.Π., 2006, «Αποβιομηχάνιση και κοινωνική κινητικότητα στο Λαύρειο. Η αλλαγή της φυσιογνωμίας μιας πόλης», *Πρακτικά ΙΑ΄ Επιστημονικής Συνάντησης ΝΑ. Αττικής*, (Σπάτα, 11-14 Νοεμβ. 2004), Σπάτα, σ. 37-54.
- Αλεξιάκης Ε.Π., 2010, «Μετανάστευση νησιωτών στη Λαυρεωτική. Η περίπτωση των Κείων (1870-2000)», *Πρακτικά ΙΓ΄ Επιστημονικής Συνάντησης ΝΑ. Αττικής*, (Καλύβια 29 Οκτ.-2 Νοεμβ. 2008), Καλύβια Αττικής, σ. 511-523.
- Αλεξιάκης Ε.Π., 2015, «Καρυστινοί και άλλοι Ευβοείς στη Λαυρεωτική (1870-2000)», *Πρακτικά ΙΕ΄ Επιστημονικής Συνάντησης ΝΑ. Αττικής* (Κορωπί, 17-20 Οκτ. 2013), Καλύβια Αττικής, σ. 249-268.
- Εμπειρικός Λεωνίδας — Γιώργος Μαυρομμάτης, 1998-1999, «Εθνοτική ταυτότητα και παραδοσιακή μουσική στους μουσουλμάνους της ελληνικής Θράκης», *Εθνολογία* 6-7: 300-343
- Cuisinier Jean, 1964, «Materiaux et hypothèses pour une étude des structures de la parenté en Turquie», *L' Homme* 4/173-79.
- De Jong F. 1980, *Names, Religious Denomination and Ethnicity of Settlements in Western Thrace*, Brill, Leyden.
- Ζεγκίνης Σ., 1988, *Ο μπεκτασισμός στη Δ. Θράκη*. Ι.Μ.Χ.Α. Θεσσαλονίκη,
- Ζεγκίνης Σ., 1995, *Οι μουσουλμάνοι Αθίγγανοι της Θράκης*, ΙΜΧΑ, Θεσσαλονίκη.
- Θεοχαρίδης Π., 1995, *Πομάκοι*. Πολιτιστικό Αναπτυξιακό Κέντρο Θράκης, Ξάνθη.
- Μιρμίρογλου Β., 1990, *Οι Δερβίσοι*, Εκδόσεις Εκάτη, Αθήνα.
- Markou Katerina, 1998, "Les Pomaques de Grèce", *Cahiers Balkaniques*, no 25, Les Oubliés des Balkans, Inalco, Paris: 51-59.
- Τσιμπιρίδου Φωτεινή, 1994, «Χώρος: δομές και αναπαραστάσεις. Ανθρωπολογική πρόταση ανάγνωσης του χώρου στα πομακοχώρια του Νομού Ροδόπης», *Εθνολογία* 3:5-31.
- Πέππας Γεώργιος, 2016, «Οι Αρμένιοι πρόσφυγες στην Καμάριζα και τα αρμένικα μνήματα», περ. *Αρμενικά* 90:25-26.
- Porovic A., 1986, *L' Islam Balkanique*. Harrassowitz, Berlin.
- Συρίγος, Α., 2000, «Δυτική Θράκη: η Αθέατη Όψη», *Νέα Κοινωνιολογία* 29:43-84.

Vernier Bernard, 2013, *Tu veux qu'on sorte ensemble? La transformation des forms de flirt dans six villages musulmanes de Grèce*. Presses Universitaires du Mirail. Paris.

Φλώρου Αθηνά Χρ., 2016, *Ο Μπεκτασισμός στην Αλβανία, Μυρμιδόνες*, Αθήνα (8<sup>α</sup> έκδοση).

## SUMMARY

### **Settlement of foreigners and heterodoxes in Lavreotiki (1980-2000)**

Lavrion has been a multicultural and multinational town from the beginning, as Frenchmen, Italians, Spaniards, Montenegrins etc. were working in its mines and industries. But the last years the town took a more multinational and multicultural character. This was the result of the settlement of Greek citizens Moslems from Northern Greece, especially Western Thrace, but also because of the settlement at Lavrion of individuals from the Balkan and Eastern European countries, after the collapse of communistic regimes. Another reason was the emigration of many Greeks in Germany and other European countries, who came back with wives and husbands of foreign nationality. The research in the municipality of Lavrion registers is an indication of this proceeding. The interviews helped us to understand the ways of this settlement. So the paper is based on archives research and on interviews and ethnographic field work.